

Civil összefogással a felemelkedésért

Az elmúlt év végén létrejött a Magyar Nemzeti Vidékfejlesztési Hálózat. Elnökének Glatz Ferenc akadémikust választották meg. Lehet, hogy ez sokaknak meglepő, de akik ismerik ilyen irányú tevékenységét, azoknak éppenséggel magától értetődő a döntés. A szervezet létrejöttéről múlt év decemberében beszámoltunk, s már akkor bírtuk az elnök ígéretét, hogy lapunknak külön is nyilatkozik. Erre most nyílt alkalom.

– A kibontakozó világválság a társadalom figyelmét szűkségszerűen irányítja a napi megélhetési körülményekre. Attól tartok, hogy megint csak gyors programokat és eredményeket várunk, gyors megoldásokra számítunk, pedig a válság valójában hosszan érlelődött, évtizedek alatt alakult ki, ezért a megoldást sem lehet egyik pillanatról a másikra megtalálni. Megértem azt a nyugtalanságot, amely elfogja a politikusokat, csak arra kellene figyelmeztetni őket és a társadalmat is, hogy a világrendszer más típusú átalakulásait eközben ne engedjék ki a figyelmük központjából. Ide sorolom a vidéket is!

❖ *Azért változtunk és fejlődünk is.*

– Meg vagyok győződve róla, hogy az utóbbi évtizedekben a tömegkommunikáció, a digitalizáció elterjedésével a vidéki térségekben élők esélyegyenlősége javult. Egy adott életminőséget ma már bármely vidéki térségben el lehet érni. Ilyen értelemben a vidéki térségek lehetőségei felértékelődtek.

❖ *Mégis, elnökként a vidék felemelésére szerződött.*

– A vidékre oda kell figyelni! Elfeledkezünk arról is, hogy az egészségesen lekaszált rétnek ára van. Szoktam mondani, nincs mese, egy kiló kenyér nagyobb értékű az ember számára, mint az én apám

által előállított dugattyús tengely. A kenyér mögött karbantartott szántók, jól működő sütődék állnak... Vagy a belakottság. Nem tudom elfogadni, életidegen az az elképzelés, hogy a városból majd overallba öltözött emberek szállnak ki 60–80 kilométerre és ők kaszálják le a területeket. Főleg úgy nem, amikor – ez megtörtént – derék környezetvédő barátom összetévesztette a parlagrafűvet és a szőrös disznópáréjt. Jó mezőgazdasági kultúra nélkül nincs, nem lehet jó környezetvédelem. A parasztember a legjobb környezetvédő, és nem az úgynevezett „mozgalmárok”.

❖ *A vidék érdekében létrehozott hálózat már régóta hiányzik.*

– Most jutottunk el oda, hogy az Európai Unió az egyes államokra rá tudja erőltetni (remélem, sikerülni fog) a régióban, a vidékben való gondolkodást. A magyar államnak komplex vidékpolitikát kell kialakítania. A kormányhatározat, amely az Európai Unió által előírt Magyar Nemzeti Vidékfejlesztési Hálózatot létrehozta, egyben felruházta azzal is, hogy hat tárca között egyeztetéseket folytasson, a vidéki politizálás pedig rajta tartsa a szemét. Ezt a kormányhatározatot én egy Európát megelőző döntésnek tartom. Felhatalmaztak rá, éltem is vele, hogy a kormány és az ellenzéki pártok között összhangot teremtsék

masak. Mint megbíztam arra törekedtem, hogy a politikai szférát és a civil szervezeteket teljes egészében ott tudjam az MNVH elnökségében. Ott vannak az egyetemek, a kamarák, a szakmai szervezetek képviselői is. Sőt, ott vannak az egyházak jeles képviselői. *Várszegi Asztrik* főpát éppúgy közöttünk van az elnökségben, mint *Bölcsey Gusztáv* püspök. Tekintélyes szakemberek saját jogon tagjai az el-

nökségnek: például *Varga Miklós* a vízügytől.

❖ *Milyen elvek alapján működik ez a szervezet a gyakorlatban?*

– A munkamegosztásunk alapján a tárca által működtetett titkárság irányítja a hálózatot. Konferenciákat szervez, a vidékfejlesztési hálózatot ez fogja össze. Az elnök és az elnökség a vidékpolitikát „csinálja”, olyan kérdésekkel foglalkozik, amelyek a vidéket egészében foglalkoztatja. A főtitkár, *Pásztohy András*, miniszteri megbízottként tevékenykedik, azért felel, hogy a hálózatban áttekinthetőek legyenek az ügyek, megjelenjenek a pályázatok, s az elbírálásnál az igazságosság érvényesüljön stb. Az elnöknek az a feladata, hogy a hálózatot képviselje külföldön és belföldön egyaránt. Meg kell győzőnem a társadalmat arról, hogy ez az egész kezdeményezés és szervezet politika felett álló, a társadalom egészének javát szolgálja. A 33 leghátrányosabb kistérség most 100 milliárd forintnál nagyobb összegű támogatást kap. A testületünk megvizsgálja, hogy jogszerűen történik-e ez a pénzkidadás, ne ablakon kidobott

összeg legyen. Vagy itt van a cigány-ügy. Mint MNVH-elnök, egy megbeszélést hívtam össze, kutatók, polgármesterek, más civilek és politikusok részvételével. Remélem, a jövő héten már letehetnek a kormány és az Országgyűlés asztalára egy olyan javaslatot, amiben szerepel, hogy mit lehet rövid és mit hosszú távon megoldani. Hosszú távú javaslatokat kívánunk megfogalmazni a vidéki kisiskolák ügyében. Egészen más a helyzet ezeknél, mint egy pesti iskolában. Különösen más egy cigánygyerek helyzete. Állást kell foglalunk nem csak a szegregáció, hanem a de-szegregáció kérdésében is. Hangsúlyosan kell megnyilatkoznunk a munkahelyek megőrzése és a munkahelyek teremtése ügyében, a kis- és középvállalkozók támogatása kérdésében. Itt van azon kívül a nagy kérdés: vajon el tudjuk-e vinni az országban mindenhol a szélessávú internetet? Mindenképpen állást akarunk foglalni a tanyák kérdésében. Alapvető, hogy melyek azok a településtípusok, amelyeket szabad költségvetési pénzből támogatni vagy nem. Itt a legkülönbözőbb romantikus elképzelésekkel találkozhatunk. El akarjuk érni, hogy a Tanyaszövetségtől kezdve a tanyás települések szociológiai vagy gazdasági kérdéseivel foglalkozók, illetve a kulturális, kommunikációs szempontból ezzel tevékenykedők és a lokális politikusok jöjjenek össze egy asztalhoz és tegyünk le egy tanyaprogramot.

❖ *Felvetődik a kérdés: kivel, kikkel?*

– Újra akarjuk tárgyalni a közös agrárprogramot. Ez nem csak a mezőgazdaság és nem csak a parasztok kérdése. Nagyon örülök, hogy ebben a kérdésben az Agrárkamara régi elnökével – régi barátommal – és az Agrárkamara új elnökével – új barátommal – ebben egyet is értünk. Tételesem: nincs a paraszt nélkül környezetvédelem vagy élelemtermelés, de nincs a pa-

raszt nélkül betelepültség sem. A mai gazdaság legnagyobb tragédiáját abban látom, hogy túlságosan bízunk a nemzetközi piacon. Közgazdász barátaim mindig a GDP-ről beszélnek, pedig nekem az a fontos, hogy hány munkahelyet tudunk teremteni. Éppen ezért elhibázott privatizációnak tartom azt, ami az élelmiszeripari vonalon 1990 után történt. Mint történész mondom, hogy a rendszerváltás után nem volt egyetlen olyan agrár politikus sem (az utóbbi évekről ne beszéljünk!), aki belátta volna, hogy az államnak kiemelt feladata van a piacteremtésben, ennek következtében a feldolgozásban, a feldolgozott élelmiszer piacrajutásában. A szomszéd államok konkurens cégei kiszédtek alólunk a saját feldolgozóiparunkat. Ha rajtam múlna, én azt követelném, hogy kevésbé a segélyezésre, sokkal inkább a feldolgozóipar fejlesztésére fordítsuk az erőinket.

❖ *Ha ma áttekintjük, hogy mi a magyar gazdaság leromlásának az oka, talán meglepődünk.*

– A közgazdászok szerint négy tényezőnek van ebben szerepe. A magyar állam túlságosan részt vesz a gazdálkodásban, és rosszul. Építünk autósztrádát, de nem készülnek el az úgynevezett ráhordó utak. Így döntően külföldi teherautók járnak a magyar autósztrádákon, mert a magyar termelők szinte nem tudnak

feljutni rájuk. A második ok: a szociális ellátórendszer túlterhelése. Ez nem kádárista örökség, ez nálunk a 2001-es nagy ígéretések után következett be, s azóta tart a mérhetetlen pazarlás. A harmadik ügy az önkormányzatokkal való túlterheltségünk, míg a negyedik témakör a nyugdíj ügye. Ha javítani akarnak ezeken, akkor megint a vidéki térséget sújtják. Ezért nagyon résen kell lennünk most. Mindazoknak, akik az ország egészében gondolkodnak és nem GDP-ben, hanem munkahelyteremtésben. Nagyon vigyáznunk kell, az önkormányzatoknál külön konkrétan meg kell néznünk, hogy a számukkal van-e baj vagy pedig a rájuk fordított pénzzel. Én túlzottnak tartom az önkormányzatok választott képviselőinek számát, és főként túlzottnak tartom, hogy ezért pénzt kapnak. Magyarán ne azon a számon lovagoljunk, hogy nekünk 3174 önkormányzatunk van, mert ha ezeket kivonjuk a falvakból, akkor az egész összeomlik. Helyette tartsunk olcsó, takarékos önkormányzatot, legyen elég egy polgármester. A hivatalokat természetesen lezsugorítanám, ugyanakkor még senki nem szólt a jegyzőségek túlterjeszkedéséről.

❖ *A politika, a szakértelmiség és az elszenvedők között most egy párbeszédre volna szükség.*

– A vidéken a leghatásosabb szervezeteknek a kamarákat – köztük az Agrárkama-

rát, valamint a Kereskedelmi és Iparkamarát – tartom. Éppen ezért az első utam *Forgács Barnához*, az Agrárkamara újonnan megválasztott elnökéhez vezetett. Látom, hogy ennek a kamarának jól szervezett megyei szervezete működik, hálózatokat építettek és építenek ki. A vidék ügyében azért fontos ez a két kamara, mert nem szabad szembeállítani a mezőgazdaság és az ipar kérdéseit. Van erre példa nálunk is, elég elmenni Mórahalomtól Dunaszegig. Jelen van egy ipar vagy a közelben egy bejáróhely, egy nagyváros, ahol feldolgozóipar működik. Ugyanakkor jelen van a falusi turizmus, az alapanyag-termelés és helyben a szolgáltatás. Nekünk most arra kell felhívni a figyelmet, hogy a kamarák, a szolgáltatók, a civilek együtt csinálják a vidékpolitikát

❖ *Milyen változásokra, s hozzá milyen külső támogatásra számít?*

– A volt szocialista országokra egyaránt jellemző, hogy olyan társadalmi átalakuláson mennek keresztül, amelyek nem csak a gazdaságot, hanem korosztályokat és az erkölcsöt is érintik. Új munkakultúra szükséges, többet kell dolgozni, más ösztönzőket kell bevezetni és találni. Rá kell az embereket szoktatni, hogy a szövetekezés nem kommunista találmány, amit ma még nekem sokan odamondanak. Hála Istennek, mást is tapasztalok a fiatal gazdáknál, akik tudják, hogy Hollandiában is szövetkeznek. Tehát a gondolkodásunkat nagymértékben át kell alakítani, s ezt a média nélkül nem lehet véghezvinni. Kevés csak dohogni egymás között, irkálni a szinte senki által nem olvasott folyóiratokba, az kell, hogy a sajtó mellénk álljon, mert akkor hatásosak, eredményesek leszünk. A politikában ma nincs vidéki lobbij, és sajnos nincs a vidéknek lobbija a sajtóban sem. Mindkettő óriási hibánk!

AVAR LÁSZLÓ

A parasztember a legnagyobb környezetvédő